

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliæ Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

51. An infirmus debeat statim ante mortem restituere pecuniam, & famam ablatam, alias non possit absolvī? Ex p. 5. tr. 3. res. 104.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

S.1. Negativam sententiam docuit inclitus Julianus consulus Valboa de Magroveja in *Prelect. Salmanticens. tom. 2. cap. 4. de iudicis, n. 6. 9.* ubi sic ait: Inferitur tutum non esse à simonia labo pro loco magis honorifico sepulturæ pretium accipere, v. s. intra Ecclesiam, & non in cemeterio, ut advertit Antonius 2. part. n. 1. §. 22. *Sylvest. ver. simonia, quæst. 11.* Ratio est manifesta, nam ibi tota ratio pretij est loci sanctitas, vel respectus ad majorem sanctitudinem: fateor tamen aliquos Theologos dixisse tam in ceteris venditionem licitam esse, quasi ibi solum qui Ref. 127. §. dam humanus honor vendatur in hominum apprehensione solum confitens; hanc tamen opinionem ad medium, non admitto. Nam licet motivum ementis sit honor & in tom. 5. illi humanus, id tamen, quod venditur, sanctum tr. 7. Ref. 37. est, & honor ille annexatur spirituali, sicut etiam honor humanus est quid annexum dignitati Ecclesiæ in t. 6. tr. 7. sticæ, & sicut in hoc casu committeretur simonia, Ref. 65. §. P. similiter & in illo quam hujusmodi major honor humanus non ex alio provenit, quam ex majori loci sanctitate; ergo ea ratione locum vendere erit simonia, certissimum tamen erit sub Ecclesia prohibitione contineri. Sic ille. Sed his non obstantibus absolvat Confessarius moribundum in casu supradicto, per ea quo ego docui in part. 1. tract. 1. *Miscell. resol. 57.* & me citato, adducit Barbola de officio Parochi, cap. 26. num. 16. & seq.

RESOL. L.

An sit absolvendus moribundus, qui vult mutare testamentum, quod in vita fecit cum juramento? Ex part. 5. tr. 3. Ref. 122.

Quoad hoc §. 1. Afirmativè videtur respondendum, ex dicta in tom. 6. tr. 8. Ref. 101. & 102. & aliorum: quia juramentum contra bonos mores non obligat, ut habetur in reg. 6. Sed testamentum & ex illa juratum est contra bonos mores, quia præbet hæredibus occasionem desiderandi mortem testatoris. Item, quia paetum, quo aliquis dicit: Instituo te hæredem, & nisi præstero, spondeo tibi tantam pecuniā, est iniquum, et quod non observandum, quia est contra libertatem naturalem testandi. *I. stipulatio hoc modo, ff. de verb. oblig.* sed idem fit per testamentum juratum, ergo.

2. Sed his non obstantibus, dico primò, quod male dispositum, & continens aliquid contra leges iustas, etiamsi juramentum confirmatum sit, revocandum est. Ratio, quia juramentum in re illicita non obligat, hinc dici solet juramentum non debere esse vinculum iniquitatē.

3. Dico secundò, quod testamentum bene dispositum, & ex omni parte perfectum, ita ut nulla possit de novo occurrere iusta causa mutandi, si juratum est, & à testatore revocetur, erit de facto revocatum & posteriori in utroque foro valebit; peccabit tamen graviter revocans, & erit perjurus.

4. Dico tertio, quod testamentum bene dispositum, sed tamen imperfectum, id est in quo non est bene omnibus futuris eventibus prævisum, si sit juratum, & nulla de novo iusta causa subiicit illud mutandi, & à testatore revocetur, revocatio valebit, & revocans erit perjurus: si autem iusta causa subiicit, licetum erit absque ullo peccato illud revocare.

5. Prima pars patet ex secunda conclusione. Altera probatur, quia qui condit testamentum imperfectum & illud jurat, ut statuat non mutare illud, etiamsi iusta causa se postea offerat, vel statuit non servare illud, quando nova causa se offert, quæ secundum rectam rationem exigat aliquam mutatio-

nem, si primum, juramentum fuit iniquum, & non obseruantum. Si secundum, testator prudenter retinuit facultatem mutandi testamentum oblata iusta causa, quod cum laude præstat adveniente tali causa, & haec omnia docet Beccanus in sum. part. 2. tom. 3. cap. 7. quæst. 8. per totam. Ex quibus conclusionibus Confessarius videbit, quando moribundus pectet, vel non pectet mutando testamentum juratum. Vide etiam Lessium lib. 2. cap. 19. dub. 8. Villalobos in sum. tom. 2. tract. 3. diff. 2.2. num. 7. & Malderum in 2.2. tr. 1. cap. 11. dub. 10. & Sanchez in opusc. tom. 2. lib. 4. cap. 1. dub. 17. num. 5.

RESOL. LI.

An infirmus debeat statim ante mortem restituere pecuniā, & famam, ablatam, alias non posse absolvi?
Ex part. 5. tr. 3. Ref. 104.

S.1. Ad hunc casum ita respondet Villalobos in summa tom. 2. tract. 3. diff. 27. num. 3. [Aduiertan que si tienen deudas, lo paguen luego, aunque vendan algunas alhajas, si lo pueden hazer sin gran detrimento de su casa. Lo uno, porque la restitucion obliga luego, como se dixo arriva, pudiendo hazer. Lo otro, porque lo que el testador no quiere hazer importandole tanto, por ventura no lo querra hazer el heredero, que ay muy poco que fiar el dia de oy.] Ita ille. Cui addet nostrum Leonem de officio Confess. recollect. 26. num. 103. ubi sic afferit. Infirmo potente commode restituere non sufficit, ut ipse possit absolviri, quod demandavit hæredibus restitucionem. Ratio est quia iste habet voluntatem conditionalem, si moriatur, restituendi, alias non vult restituere, ergo indispositus. Probat etiam Gutierrez experientia, quia videmus quotidie hæreditatem alii obveniente, quam iis, quibus relata fuit a testatore, & moveri lites, ita ut restitucion non possit fieri ab hæredibus: & dato quid dotti hæredes obtineant hæreditatem, etiam non curant dictas restituciones facere. Unde quotidie videmus patres in articulo mortis relinquere filii, ut faciant restitutions sibi demandatas ab eorum antecelloribus, & iisti ne potibus. Hucusque Patet Leo, qui citat Gutierrez, Azorium, Reginaldum & Sayrum.

2. Unde appetit recte refellandam esse opinionem Joannis Baptista Poza in tract. bene morienti in Premio mandam. 8. post §. 6. ubi sic afferit: [Porque ordinariamente acontece a los enfermos, que infaman o injesta, o falsamente atestiguaron en delitos infames, o calidad de linages, que antes se dexaran condesar para siempre, que desdezirfe, y reparar el ageno honor, devenles les proponer los tormentos, y infamia mayor, a que para siempre se obligan, y juntamente se les facilitara esta satisfaccion, diciendoles que por lo menos satis hagan al honor quitado por el crito autentico, y secreto, dexandole al Confessor, o otra persona de confiança para que le escriva a la parte interesada despues de aver muerto de la presente enfermedad. Porque estando ya fuera de la Republica de los vivos, no se averguenencia de los dichos de los hombres, ni tendra empacho de la region de los vivos destos rumores, y fama, que tan presto se olvidan, y desfueran.] Haec ille. Sed, ut dixi, haec opinio non est admittenda, quia restitutio famae ex communi Doctorum opinione statim est facienda ergo qui illam sine iusta causa vult diffrerre est in statu peccati mortalium, nec potest absolveri, & infirmus, qui post mortem vult famam à Confessario nomine suo restituendam, signum est non esse benè dispositum, quia non vult satisfacere precepto.

De Absol. Sacramentali. Ref. LII. &c. 253

præcepto restitutionis famie, restituendo statim ac
habet commoditatem.

RESOL. LII.

An lethaler vulneratus vel alias moribundus teneatur remittere inimico actionem injuriarum, vulgo dicimus farci la remissione; nec alter possit absolvit? Et quid si Iesus fuit primus, & in iustus aggressor, vel inventus est cum uxore. &c. Ex p. 3. tract. 3; Refol. 103.

Sig. Manc. §. 1. **N**egativam sententiam docet Emanuel Sáver, *injurya, n. 1.* Bañes & Aragon in 2.2. in hoc scilicet art. 25. cap. 9. Sayrus in *Clavi Regia*, lib. 1. n. 8. gen. 1. & 11. & alij, per ea qua adducit Lessius lib. 2. c. 27. dub. 4. mun. 24. & seq. Unde Jacobus Mancinus in *prædicta visitandi infirmos*, tract. 7. dub. 5. n. 7. sic assertio. Quapropter non bene agunt aliqui Confessarii penitentes scrupulis, afficiens, dum dicunt illos non posse salvare, nisi etiam coram judice actions injuriarum remittant, cum hoc liquide fallit ut, ut patet. Sed notandum quod quando Iesus causam ledenti dedit, v.g. si Iesus fuit primus, & iustus aggressor, & ille ad se defendendum percussit, vel quia Iesus inventus fuit cum uxore, vel conlanguinea ledentis, & similia, tunc laison remissionem coram judice in conscientia facere debere affero: & ratio est, quia ledens justa se defendit, & non sibi damni causa imputari debet, sed aggressori danti operam rei illicitæ, juxta illud: Qui cauam damni dat, damnum dedisse videtur. Hoc omnia Mancinus.

2. Verum licet haec opinia in rigore sint vera, non desinam tamen apponere hic verba Henrici Villalobos in *summa*, tom. 2. tr. 3. diff. 2. n. 11. ubi sic ait: [Nadie está obligado a perdonar al enemigo la satisfacción, aunque le pida perdón; así lo tiene una glossa. Sylvestro, Bañes, Aragon, y la comun, la razon, es, porque si yo puedo en juicio pedir a mi amigo, que me pague lo que me deve, tambien poder hacer lo mismo con el enemigo, pidiendo la satisfaccion, y así lo haze Dios, que aunque nos perdonan la culpa en el Sacramento de la Penitencia pide satisfaccion, o en este mundo, o en el Purgatorio. Bien es verdad, que seria muy loable perdonar del todo al enemigo, que pide perdón y aun acontece muchas veces que como la persona, y la obra andan tan juntas, piensa un hombre, que aborreces la obra del enemigo, y la persona, como dice Aragon: y dice muy bien Bañes acerca desto, que es muy dificultoso, y casi no ocurre moralmente hablando, que uno no quiera perdonar la pena del cortar la mano o eabeça al enemigo, y que no le tenga odio y así este tal no es creyble, que está en bueno estado, salvo si sucede caso que la familia del ofendido quedasse infanada, si no le cortassen la mano, o le hiziesen desfazar, que entonces bien podria pedirse sin odio.] Hac ille. Sed ut dixi, absoluere & in rigore loquendo, offensus tenetur, nec alter potest absolvit, remittere odium, & rancorem contra inimicum, & signa externa rancoris, non autem remissionem injuriarum; conetur tamen Confessarius, si cum auxilio Dei possunt hoc etiam efficere.

RESOL. LIII.

Quidam in platea recepit vulnus letale, si Confessarius illum audit, non potest mederi, si medetur, non Tom. I.

potes conferri, quid ergo est faciendum, ut Confessarius possit illum absolvere?

Et obseruantur, quod si evenit infirmum dedisse signa contritionis, doloris, nullus tamen id restatur, non ob id poterit Confessarius eum absolvere sub conditione, dicendo te absolvio, si forte signa praestitisti. Ex p. 5. tr. 3. Ref. 56.

§. 1. **C**ausa potest frequenter accidere, & est curiosus; Ego vero, quicquid in contrarium afferat Posservinus in officio Curati, cap. 7. n. 80. unum saltem peccatum secretè audirem, & statim illum absolverem, ut Medicus postea vulnerato mederen-
sup. hoc fū:
tus, & postquam medicamenta applicata fuissent,
præ in tr. 3.
Refol. 63. §.
vers. Secun-
dū, & legē
etia ibi do-
ctrinam Re-
sol. 123.
vers. Secun-
dū, & legē
etia ibi do-
ctrinam Re-
sol. 124.

integram confessionem audirem, & illum denud ab-
solvem. Sed quid faciendum, si Medicus nollent à
medicamentis desistere, & interim perieulum est, ut
vulneratus moriatur? Sufficit, afferunt aliqui, ut al-
ta voce dicat se peccatorem esse, & tunc potest
Confessarius illum absolvere, & ita docet Sánchez
in *selección*, edit. Lugdun. dif. 44. n. 35. ubi sic ait: Si
in specie possit dicere aliquod peccatum, tamen affi-
cientes infirmo recedere non valeant, quia videlicet
vulneri inflicto medentur, sat erit infirmo dicere se
peccatorem esse ut absolviri possit, cum consticte
neutiquam sit cotam alii peccata sua, eti levia, ma-
nifestare. Ita Sanchez.

2. Neque desinam hinc apponere præxiū, quam
pro hoc casu & similibus afferat Mancinus in
prædicta visitandi infirmos, tract. 4. dub. 16. ubi sic afferit: Quid faciendum, quando Confessarius accedit ad
audiendam confessionem alicuius, qui non potest
solus relinqui, nisi adjuvatur à circumstantibus, ut
sunt recentiter vulnerati, vel mulieres parturientes, &
perieulum est in mora? Respondeo quod relinquit
solum personas necessarias ad hoc, atque potius vi-
ros, quam mulieres, quos moneat, ut aures claudant,
oculósque avertant à facie confitentis, &
Confessarij, & sic omni meliori via illum interro-
get, & audiatur, quandoque per signa sufficientia
peccata accipiat, & absolvat, monendo etiam ad-
stantes teneri sub peccato mortali secretum servare,
si aliquid obiter audierint. Sic ille: Sed haec non fa-
tis viris doctis placent.

3. Oblvetat tamen Sanctius ubi supra, quod si eveniat infirmum signa dedisse doloris, nullus tamen id detestetur, non ob id poterit Confessarius in eum absolvere sub conditione, dicendo, Te absolvio, si forte signa praestitisti; quia confessio debet fieri & 65. & in Confessario per penitentem, vel interpres, ut pos- tom 4. tr. 1.
sit ipse absolucionem praestare. In illo autem eventu Refol. 155. §.
non fui facta confessio, nec coram Confessario, nec Ita contra-
coram interprete, qui certiore reddat Confessari-
rium de confessione. Nec opus erit interpres in
præsenti infirmi testificari de signis doloris. Cum
enim interpres coram Confessario comparet, con-
fessio fit in præsencia Sacerdotis. Nec infirmo, qui
in re signa doloris exhibuit, & aliquis testetur men-
daciiter se signa vidisse, proderit absolutione exhibita
à Sacerdote. Non enim fit per Sacramentum per
interpres falsum formaliter, quamvis materialiter
dicat verum; sicut enim proprius penitentis si men-
tiretur formaliter, licet materialiter verum assenseret,
sacrilegium committeret, confessionem irritans; pa-
riter interpres, qui loco penitentis penitus subro-
gatur. Sed de his difficultatibus vide meipsum in 3.
p. tract. 3. in quo omnes casus enumero in quibus
impertinet fit moribundo non valenti confiteri
absolutio, quos postea recenset, & sequitur, me ci-
tato, Celestinus in *Compendio Theologiae moral.* tr. 1.
c. 25. per totum. & Peccator in *Formulario Prelacio-*
rum lit. A. cap. 7. n. 7.

RESOL.

Omnis istos
calus inven-
tus in hoc
ipsomet tr. 2.
Ref. 1eq.